

Lecția MOODLE 3. Etica și siguranța

Etica online – „netiquette”

Neticheta (Netiquette) - Conduita în comunicarea prin Internet este un set de norme de etică sau convenții specifice comunicării în mediul Internet. Cuvântul se compune din cuvintele net (în engleză: rețea de calculatoare) și etichetă. Internetul se află în continuă evoluție iar regulile care îl guvernează sunt la rândul lor într-o continuă schimbare. Este important să existe și să fie respectate reguli și legi pentru a putea preveni sau pentru a putea pedepsi eventualele agresivități și infracțiuni ce pot avea loc prin intermediul Internetului.

Mai multe resurse:

- **Network Etiquette** <http://netiquette.xyz/ru/главная/>
- **Internet Etiquette** https://www.livinginternet.com/i/ia_nq.htm
- **eEtiquette** <http://eetiquette.com/>

Reguli de utilizare a resurselor digitale

Drepturile proprietății intelectuale (Intellectual Property Rights, IPR)

Drepturile proprietății intelectuale sunt drepturile legale asupra „creații ale minții”. Acestea pot fi idei, teorii, descoperiri, invenții, cuvinte, muzică, simboluri sau modele. De fapt, ele pot fi aproape orice! Drepturile proprietății intelectuale sunt concepute pentru a oferi o protecție juridică creatorului.

Drepturile de autor sunt un fel de drepturi de proprietate intelectuală – împreună cu mărci comerciale, patente, secrete comerciale sau drepturi de design / proprietate industrială.

Drepturile de autor (Copyright). Persoana care creează proprietatea intelectuală deține drepturile de autor din momentul creării, fără a fi nevoie să ia măsuri suplimentare. După ce ați creat o „expresie tangibilă” unei idei în orice mediu, inclusiv lucrări digitale, veți primi „toate drepturile rezervate” ca drept de autor, în mod automat. Nu trebuie să se înregistreze sau să înregistrați acest lucru. Cu toate acestea, puteți da sau vinde lucrarea altei persoane, împreună cu drepturile de autor.

Deținătorul drepturilor de autor are drepturi exclusive:

- de a face copii ale lucrării;
- de a pregăti lucrări derivate bazate pe ea;

- de a distribui copii ale operei către public, prin vânzare, închiriere sau creditare;
- de a prezenta lucrarea în public, în cazul producțiilor audio-vizuale;
- în cazul înregistrărilor sonore sau care desfășoară activitatea în mod public.

Acest lucru înseamnă că nu puteți descărca imagini, text, muzică sau orice altceva de pe Web dacă nu aveți permisiunea expresă a proprietarului drepturilor de autor de a face acest lucru.

În ceea ce privește e-learning, există practic două domenii de care trebuie să țineți cont: primul este cel al drepturilor de autor asupra software-ului pe care îl utilizați iar cel de al doilea face referire la drepturile de autor asupra conținutului pe care dvs. sau alte persoane îl creați. Există diferențe relativ mici între protocoalele specifice acestor zone.

Licențe. O licență este un contract care specifică toate normele și clauzele referitoare la utilizarea unei anumite aplicații. Acestea prevăd domeniul de aplicare, de utilizare, instalarea și copierea, modificarea și reproducerea produsului. Mai jos, am enumerat câteva dintre licențele cel mai des întâlnite.

Software comercial. Software-ul de vânzare cu amănuntul sau, simplu spus, comercial, se referă la software-ul disponibil numai cu achiziționarea unei licențe. Acestea pot fi licențe de utilizator unic, care nu pot fi copiate pentru alții, sau „licențe de utilizator multiple”, care sunt comune în școli și vor fi aproape întotdeauna marcate de cuvântul “Drepturi de autor” și / sau simbolul ©.

Software proprietar (Shareware). Termenul *shareware* se referă la software-ul proprietar care este furnizat gratuit pentru o perioadă limitată, dar care conține restricții de funcționalitate, disponibilitate sau comoditate în utilizare. Programele shareware se obțin gratuit, fie prin descărcare de pe internet sau din CD-urile unor reviste de specialitate. Un program shareware este de obicei acompaniat de o cerere de plată, iar licența de distribuție solicită respectiva plată.

Freeware. Freeware sunt acele programe pentru computer care au drepturi de autor înregistrate și sunt accesibile pentru a fi utilizate gratuit, pentru o perioadă nelimitată de timp, spre deosebire de shareware – în cazul căruia utilizatorul este solicitat să plătească (după perioada de testare).

Creative Commons și Conținut Deschis – „Partajare, Remixare, Reutilizare în mod legal” (Creative Commons and Open Content – “Share, Remix, Reuse – Legally”)

Creative Commons oferă instrumente gratuite care permit utilizatorilor să atribuie creațiilor proprii o serie de simboluri, fiecare specificând o restricție pe care doresc să o asocieze cu munca lor. Aceasta înseamnă că lucrarea este însoțită de drepturi de autor, dar alte persoane au voie să o folosească fără restricții, dacă sunt prezente următoarele simboluri, cunoscute ca și licențe Creative Commons, licențe ce variază de la libertate aproape totală până la permisiuni foarte limitate:

	<p>Atribuire / Attribution (CC-BY): permite libera folosire și distribuție de opere derivate, inclusiv în scopuri comerciale, singura cerință este atribuirea autorului inițial.</p>
	<p>Atribuire – Distribuire în condiții identice / Attribution Share Alike (CC-BY-SA) : permite folosirea și distribuirea de opere derivate, inclusiv în scopuri comerciale, atâta timp cât este menționat autorul original și opera derivată este publicată sub o licență identică, ce permite și altora folosirea și distribuirea în aceleași condiții.</p>
	<p>Atribuire – Necomercial / Attribution Noncommercial (CC-BY-NC) : permite folosirea și distribuirea de opere derivate numai în scopuri ne-comerciale și cu menționarea autorului original.</p>
	<p>Atribuire – Fără opere Derivate / Attribution No Derivative (CC-BY-ND) : permite utilizarea și distribuirea, inclusiv în scopuri comerciale, atâta timp cât este atribuit autorul original și opera rămâne nemodificată.</p>
	<p>Atribuire – Necomercial – Distribuire în condiții identice / Attribution Share Alike Noncommercial (CC-BY-NC-SA): permite folosirea și distribuirea de opere derivate, exclusiv în scopuri ne-comerciale, doar cu menționarea autorului original și numai sub o licență identică, ce permite și altora folosirea și distribuirea în aceleași condiții.</p>
	<p>Atribuire Necomercial – Fără opere derivate / Attribution No Derivative Noncommercial (CC-BY-NC-ND): permite folosirea și distribuirea numai cu menționarea autorului original și numai a operei nemodificate și numai în scopuri ne-comerciale.</p>
	<p>Public Domain (PD): dedicatia catre Domeniul Public nu este de fapt o licenta, este renuntarea totala asupra oricaror drepturi (in masura in care</p>

	legislația locală permite) și neimpune nici unei restricții de utilizare sau distribuție, nici măcar a menționării autorului original. Tot Domeniu Public sînt operele foarte vechi, asupra cărora nu mai are nimeni drepturi de autor, cum ar fi poveștile lui Ion Creangă.
--	--

Prin urmare, atît timp cît respectați restricțiile puse pe conținutul creat, le puteți folosi. Toate licențele Creative Commons au simbolul CC inclus într-un cerc.

Copyleft. Copyleft este practica de a folosi legea drepturilor de autor pentru a înlătura restricțiile privind distribuția copiilor (exacte sau modificate) ale unei opere către alte persoane, asigurând totodată că aceste libertăți vor fi transmise integral și către utilizatorii versiunilor modificate ale operei (în cascadă).

Termenul copyleft este un joc de cuvinte care pornește de la cuvîntul englezesc copyright.

Software sub licența domeniului public (Public domain software). Acest este un software liber de orice restricții cu privire la utilizarea sa, modificarea sau redistribuirea. Acest lucru înseamnă că utilizatorii au libertatea de a:

- Folosi și studia software-ul fără limitări
- Copia și partaja munca cu alte persoane
- Modifica conținutul și distribui opere modificate / derivate.

Software cu sursă deschisă (Open Source Software – OSS). Pentru utilizatorii obișnuiți, aceasta înseamnă doar software liber. Pentru dezvoltatorii de software înseamnă software-ul Copyleft adică liber de restricții cu excepția faptului că nu poate fi reutilizat sau redistribuit, decât sub aceeași licență.

Reguli ale netichetei

Neticheta impune atît reguli general valabile de conduită în spațiul virtual cît și, după caz, norme de comportament specifice – pentru e-mail, forum, rețele sociale, bloguri etc. Utilizarea TIC și a Web 2.0 impune cunoașterea și aplicarea regulilor impuse de netichetă. Prezentăm în continuare cele mai importante norme de conduită în spațiul virtual.

Reguli generale

Aspect	Reguli
Conceperea și scrierea textelor	<ul style="list-style-type: none">• Evitarea prescurtărilor excesive, de tipul celor utilizate pentru SMS sau Messenger.• Evitarea utilizării textelor Scrise cu majuscule (prin activarea tastei „Caps”) – acest mod de adresare fiind echivalat cu strigătul.• Evidențierea cuvintelor sau a expresiilor prin caractere îngroșate sau înclinate.• Utilizarea unui limbaj adecvat, corect gramatical, respectând regulile uzuale de politețe unanim recunoscute.• Evitarea transmiterii datelor sau a informațiilor confidențiale.
Utilizarea, atașarea și transmiterea fișierelor	<ul style="list-style-type: none">• Evitarea transmiterii, fără acordul prealabil al destinatarului, a unor fișiere de dimensiuni mari.• Utilizarea soluției de arhivare pentru transmiterea, prin același mesaj, a mai multor fișiere.
Redactarea răspunsurilor	<ul style="list-style-type: none">• Citarea, în cadrul răspunsurilor la mesaje, pe forum, pe rețelele sociale etc. doar a fragmentelor specifice din mesajele cărora li se răspunde.• Evidențierea prin simboluri specifice a pasajelor de răspuns.

Reguli specifice

Mediu	Reguli
E-mail	<ul style="list-style-type: none">• Utilizarea abrevierilor uzuale, recunoscute, dar nu în exces.• Precizarea subiectului adecvat mesajului.• Utilizarea opțiunilor „Cc” (<i>Carbon copy</i>) sau „Bcc” (<i>Blind carbon copy</i>) pentru a trimite același mesaj mai multor

	<p>persoane care se cunosc între ele, fac parte din același grup, în prima situație, respectiv mai multor persoane care nu este nevoie să se cunoască între ele, în cea de-a doua situație.</p> <ul style="list-style-type: none">• Evitarea trimiterii mai departe a mesajelor primite din surse necunoscute.
Blog	<ul style="list-style-type: none">• Citarea altei persoane/surse în comentarii prin menționarea numelui persoanei și/sau a adresei web de unde provine textul citat; respectarea drepturilor de autor pentru toate materialele utilizate.• Verificarea surselor de informare.• Nu este obligatorie oferirea datelor personale în formularul de comentariu.
Forum	<ul style="list-style-type: none">• Evitarea postării unor mesaje care nu au legătură cu subiectul discuției.• Evitarea dublării subiectelor de discuție (verificarea prealabilă a existenței pe forum a subiectului de discuție dorit).• Respectarea drepturilor de autor cu privire la textele citate, imagini, diferite materiale multimedia utilizate.
Rețele sociale	<ul style="list-style-type: none">• Personalizarea paginii de profil.• Alegerea cu grijă a imaginilor personale.• Postarea cu responsabilitate a informațiilor personale.• Evitarea transmiterii de mesaje în masă (de exemplu, către toată lista de prieteni).• Evitarea trimiterii către toată lista de prieteni a mesajelor de legătură către pagini cu reclame sau a invitațiilor de a participa la anumite jocuri.• Evitarea mesajelor sau a discuțiilor care pot fi considerate defăimătoare pentru anumiți utilizatori sau care nu corespund tematicii grupului de discuții.

	<ul style="list-style-type: none">• Evitarea postării de informații despre alte persoane fără acordul acestora.• Respectarea termenilor și condițiilor specifice rețelei sociale (administratorului rețelei).
--	--

Resurse bibliografice:

1. Utilizarea TIC pentru activități educaționale. Ghid pentru profesori. [online]. Disponibil pe Internet: <http://www.marinpredapitesti.ro/wp-content/uploads/2013/11/ghid-pentru-profesori.pdf> [accesat 20.05.2018].
2. Grossek, G. Drepturi de autor (Copyright) [online]. Disponibil pe Internet: <http://tackle2.eu/ro/chestiuni-de-securitate/drepturi-de-autor/drepturi-de-autor-copyright> [accesat 20.05.2018].
3. Conținut deschis [online]. Disponibil pe Internet: <http://issuu.com/apti.ro/docs/brosuracc0v72web> [accesat 20.05.2018].